

BEDA VENERABILIS

VITA SANCTI CUTHBERTI

Prologus ad Ioannem Presbyterum.

Domino in Domino Dominorum dilectissimo Iohanni presbytero Beda famulus Christi salutem.

Dici non potest, dilectissime in Christo Domine, quantum tua caritate afficiar tuaque, si fieri posset, praesentia semper delecter, tuae quoque sanctae dulcedinis etiam inter longi itineris quod inire cupis angustias, perenni memoriae stimulo compungar. Unde tibi vel ad memoriam meae devotionis vel ad tuae peregrinationis levamentum beati Cuthberti episcopi, quae nuper versibus edidi gesta obtuli. Absque ulla enim dubietate confido, quod tanti viri comitatus multum felicitatis conferat. Nam illius et maerentem dulcedo consolatur affabilis et desidem compunctio fervens excitat et periclitantem intercessio firma defendit. Scire autem debes, quod nequaquam omnia gesta illius exponere potui cotidie namque et nova per reliquias eius aguntur et vetera noviter ab his qui scire poterant indicantur. Ex quibus unum est, quod in me ipso sicut iam tibi dixi, per linguae curationem, dum miracula eius canerem, expertus sum. Si vero vita comes fuerit et nostrae dispositioni superna voluntas favendo annuerit, spero me in alio opere nonnulla ex his, quae praetermiseram, memoriae redditurum. obsecro, cum ad limina beatorum apostolorum Deo protegente perveneris, pro me intercedere memineris.

Prooemium.

Multa suis Dominus fulgescere lumina saeculis
Donavit, tetricas humanae noctis ut umbras
Lustraret divina poli de culmine flamma
Et licet ipse Deo natus de lumine Christus

Lux sit summa, Deus sanctos quoque iure lucernae
Ecclesiae rutilare dedit, quibus igne magistro
Sensibus instet amor, sermonibus aestuet ardor;
Multifidos varium lichinos qui sparsit in orbem,
Ut cunctum nova lux fidei face fusa sub axem

Omnia sidereis virtutibus arva repleret.
Roma Petri Paulique iubar mirata gemellum
Gaudet apostolicis semper victura tropheis.
Ast asiae lucem verbi serit ore Iohannes,
Hauserat e Domini quae pectore mystica ructans.

Bartholomeus Eoa volat per regna triumphans,
Indomitosque armis lingua domat inclitus indos.
Tu quoque Niliacos componens, Marce, furores
Sicca evangelicis satias de nubibus arva.
Affrica Cypriani dictis meritisque refulget,

Spernere delicias fuso qui sanguine suasit.
Pictavis Hilario multum radiata magistro

Discutit errorum vera iam luce tenebras.
Constantinopolim Chrysostomus ille Iohannes
Aurato nitidae lustrat fulgore loquelae.

Nec iam orbis contenta sinu trans aequora lampas
Spargitur effulgens, huiusque Britannia consors
Temporibus genuit fulgur venerabile nostris,
Aurea qua Cuthbertus agens per sidera vitam
Scandere celsa suis docuit iam passibus Anglos.

Hunc virtutis honor iam primo a limine vitae
Aetheriumque decus signis comitatur apertis.
Cuius cuncta licet nequeam, tamen ultima malim
Commemorans operum vestigia tangere versu,
Quis pateant interna sacrae fundamina mentis.

Tu, rogo, summe, iuva, donorum Spiritus auctor,
Te sine nam digne fari tua gratia nescit;
Flammivomisque soles dare qui nova famina linguis,
Munera da verbi linguae tua dona canenti.

I. Quomodo puer Dei Cuthbertus per infantem sit praedicto episcopatu admonitus.

Alma Deo cari primo caelestis ab aevo
Vita micat famuli, lator quem muneris alti
Vera vocat Christus speciali ad gaudia dono,
Aurivagasque feri pompas contemnere saeculi

Corque polo stabilire docet, quem denique dulci
Prima magisterio per tempora dirigit aevi,
Quandoque provectum sublimis ut inferat astris.
Forte vago gracilis dum gramine luderet aetas,
Intererat vacuis simul indoles alma palaestrus

Subque levi laetas sumpsit luctamine palmas.
Sed Dominus digno puerilia sensa magistro
Correxit, tenero nam de grege parvulus instans
Viribus admonuit dubiis ne fidere mallet
Et festina brevi consumere tempora luxu,

Sed stabilem Domini mentem firmaret amore.
At puer infantis risit sacra famina, nolens
Octennis trimum despectus habere magistrum.
Qui gemit et luctu faciem perfundit amaro.
Solvitur in lacrimas luctus cunctique vicissim

Unius incertos satagunt abstergere fletus,
Nec valuere tamen solacia rapta novari.
Hunc pia complexum Cuthbertus ad oscula mulcet,
Obsecrans siccare genas, deponere luctus;
Excipit et maesto iustas de corde querelas:

«Quid te, care, levi subdis per inania ludo,

Quem Deus aethereo sublimis honore sacravit
Praeficiens populis, caeli quibus atria pandas?
Ingenuum stadio numquid concurrere servis
Fas erit aut vulgi antistes similabitur actis?

Linque tuis ergo tam dissona frivola fatis
Devotusque Deo sacrum coniungere pectus.»
Haec ait et pueri grandaevum in pectore sensum
Spiritus instituit, cunctum comes almus in aevum.
Nec mirum infantes mysteria pandere Christi

Lactantumque sacer repleat si viscera flatus,
Qui facit humanas asinam reboare loquelas.

II. Quomodo genu dolente claudus effectus sit et angelo medicante curatus.

Parvulus interea subiti discrimine morbi
Plectitur atque regit vestigia languida pino.
Cumque die quadam sub divo fessa locasset
Membra dolens solus mitis puer, ecce, repente

Venit eques niveo venerandus tegmine nec non
Gratia cornipedi similis, recubumque salutat,
Obsequium sibi ferre rogans. cui talia reddit:
«Obsequiis nunc ipse tuis adsistere promptus
Vellem, ni diro premeretur compede gressus;

Nam tumet ecce genu, nullis quod cura medentum
Tempore iam multo valuit mollire lagonis.»
Desilit hospes equo, palpat genu sedulus aegrum,
Sic fatus: «Similae nitidam cum lacte farinam
Olla coquat pariter ferventis in igne culinae,

Hocque istum calido sanandus inunge tumorem.»
Haec memorans conscendit equum, quo venerat illo
Calle domum remeans. Monitus medicina secuta est,
Agnovitque sacer medicum venisse superni
Iudicis a solio, summo qui munere clausos

Restituit visus piscis de felle Tobiae.

III. Quomodo ventis oratione mutatis rates oceano delapsas revocarit ad litus.

Hinc sacra maiori firmatus robore corda
Celsithronum didicit precibus pulsare Tonantem.
Est locus insignis fluvii super ostia Tini,
Eximio iam tunc monachorum examine pollens;

Qui veherent dum ligna feri per terga fluenti,
Fluminis et venti subito feriuntur ab ictu.
Quinque fuere rates, rapido quae gurgite cunctae
Oceani canum pronae labuntur in aequor.
Iamque oculis abstracta procul velut aliger undis

Mergulus innaret, paret per caerula puppis.
Egreditur fraterna cohors et poplite flexo
Aethera suspiciunt vitam pacemque precantes.
Servatur sed haec puero victoria lecto,
Qui tum forte aliae iam stabat in obice ripae

Vulgus et innumerum grandisque caterva ridentum -
Gaudia nam reprobis sunt tristia fata proborum -
«Noxia», qui dixit, «linquamus gaudia, fratres,
Condoleamus et his, quos verbera maesta fatigant,
Vel Dominum potius, qui flabra creavit et undas,

Oremus, dignetur iter donare salutis.
Rustica sed iustis dissentit turba suadelis.
Ille genu flexo vultu mox presserat arva;
Mutantur venti, ratibusque in litora iactis
Erubuit laetum viso pro numine vulgus

Glorificatque Deum, firmet qui vota suorum.

IV. Quomodo cum pastoribus positis animam sancti Aidani episcopi ad caelum ferri ab angelis aspexerit.

Haec inter teneros laetis dum collibus agnos
Pasceret, ecce, vigil nocturnis cernit in hymnis
Ignea sidereis fulgescere castra manipulis
Atque polis sanctam rutilae per gaudia pompae

Ferre animam; sociisque, sopor quos presserat, infit:
«Heu miseri, lento premimur qui pectora somno
Cernere nec vigilum caelestia facta meremur.
Pervigil en modico magnalia tempore crevi
Tanta Dei: bifores portae reserantur Olympi,

Inditur aetheriae felix qua spiritus aulae
Angelicis comitatus ovans qui sidera flammis
Transit et Altithronum gaudet modo visere Regem.
Antistes fuit iste, reor, plebisve sacratae
Summus in arce nitens, comitum quem flammea tantis

Excipit aethra choris lucisque ad limina vexit.
Discite, pastores, vigili tutamine mandris
Insidias noctis furvosque cavere leones,
Vobis ut angelicae pateant sacra carmina laudis
Bethleaque Deum cernatis in arce potentem.

Haec memorans trepidas socio sub pectore laudes
Accendit. Miranda fides rerum: Aidanus illo
Tempore decessit Domini translatus ad aulam.

V. Quomodo idem Aidanus tempestatem nautis praedicens oleum, quo haec mitigaretur, dederit.

Gesta sacerdotis huius veneranda per orbem
Et doctrina nitet memori narranda relatu,
Tangere sed breviter exemplis sufficit unum.
Presbyter undisoni quidam vaga caerulea ponti

Scandere iussus, adit supplex oracula vatis
Seque suosque rogans precibus tutarier almi.
Antistes cui celsus ait: «Petis aequor ut altum,
Obvius adverso insurget Septentrio flatu;
Venti sed fremitus tempestatesque sonoras

Chrismate quod dederim promptim lenire memento.»
Unguine tunc sumpto nautae praepinguis olivae
Aequora conscendunt velique patentibus alis
Sulcabat medium puppis segura profundum,
Cum subito gravis instat hiems, furit undique pontus,

Tardans abreptae vestigia coepta carinae.
Inmisso tandem pinguis medicamine guttae
Mansuefacta feros componens unda tumores
Pandit iter laetum. Virtus sic una gemello
Effulget radio: dictis qui tristibus ante

Terruerat, prompto relevat solamine maestos,
Quique prophetali praefatur mente futura,
Ipse elementa suis refrenat turbida iussis.

VI. Quomodo Cuthbertus iter faciens cibum caballo indice repperit.

Rursus casta Deo Cuthbertus pectora plenus,
Ingrediens itiner pluvio concluditur Euro,
Frigora quaque volant, percurrit sidera nimbus,
Divertitque rigens veteris sub tecta tabernae,

Condiderat pecorum quam sola per avia custos,
Parieti et adnectit quo venerat ipse caballum,
Expectansque udos Dominum componere flatus.
Divinis horam dum sacrat laudibus almus,
Cernit equum subito ipsius decerpere morsu

Tecta casae, fenique fluunt in fasce cadentis
Missa pio iuveni summo convivium dono,
Qualia siccato meruisti gramine quondam,
Flammeus aetherias, vates, qui scandis ad auras.
Ergo sacer calidi panis carnisque superna

Iam dape pastus, agit grates positisque procellis
Carpit iter gaudens, Christo comitante, serenum.

VII. Quomodo angelum hospitio suscipiens dum panem quaerit ministrare terrenum, caelesti ab eo remunerari meruerit.

Hinc maiora petens monachis Hrypensibus almus
Corpore, mente, habitu, factisque adiungitur et mox
Ponitur hospitibus famulus, iussoque libenter
Subditus obsequio, celsae de moenibus aulae

Cernere promeruit gaudens et pascere civem.
Hospitis hic habitu mediae sub tempore brumae
Advenit, Vatisque humili de more receptus
Artus abluitur sacros, quique algida blando
Palmarum adclinis mulcet vestigia fotu;

Subnixusque rogat, dignetur ut usque morari
Defessus, laetis dapibus quo membra novetur,
Ne frigusque famesque nivosaque flabra Decembris
Ingement itiner longo sub calle rigentis,
Qui matutinis advenerit algidus auris.

Atque reluctantem summi per regna Tonantis
Adiurans, tandem sistitque famemque repellit;
Digreditur cupiens panem deferre calentem,
Quod tantum hesternae superessent fragmina cenae.
Convivam rediens quaerit, sed nulla vianis

Signa pedum niveo quoquam conspexit in arvo.
Interiora petens roseo nidore referta
Repperit haec, mirum dictu, pariterque tuetur
Tres inibi e nitido fulgentes polline panes.
Talia tum pavido Cuthbertus pectore fatur:

«Cerno, quod aetherea descenderat hospes ab aula
Cognatisque levis se reddidit aliger astris,
Pascere, non pasci veniens et fercula portans,
Qualia non surgunt nostrae de germine mennis,
Lilia nec candent nec sic rosa fulgida flagrat

Nostraque mannifluo spernuntur mella sapore.
Non haec ergo meus tosto de viscere fornax,
Sed, paradise, tuus gignit sacra munera fructus.
Nec mirum, nostras dives quod respuit escas,
Perpetuo vitae fruitur qui pane per aevum.»

Saepe dehinc superum visu gustuque superni
Farris et angelico meruit sermone potiri.
Nam vir mente Deo devotus et ore iucundus,
Sanctificos patrum Domini sub laudibus actus
Commemorare solens, proprios quoque saepius infert,

Egerit aethereo tantum quos teste triumphos.

VIII. Quomodo animalia maris, in quo pernox oraverat, illi regresso praebuerint obsequium et frater, qui haec videbat, prae timore languescens, eius sit oratione recreatus.

Interea iuvenis solitos nocturnus ad hymnos

Digreditur, lento quidam quem calle secutus
Illius incertos studuit dignoscere gressus.
Ad mare deveniunt; collo tenus inditus undis

Marmoreo Cuthbertus agit sub carmine noctem.
Egreditur ponto genibusque in litore fixis
Expandit geminas supplex ad sidera palmas.
Tum maris ecce duo veniunt animalia fundo
Vatis et ante pedes fulva sternuntur harena;

Hinc gelidas villo flatuque foventia plantas
Aequoreum tergunt sancto de corpore frigus;
Supplice tum nutu sese benedicier orant.
Qui parens votis verbo dextraque ministris
Impendit grates patriasque remittit ad undas

Ac matutino tectis se tempore reddit.
Haec comes ut vidit percussus corda pavore,
Semianimem curvo flatum trahit abditus antro.
At revoluta dies noctis cum pelleret umbras,
Aeger adest vati, supplex genibusque volutus

Se poscit Domino prece commendare profusa,
Inciderit maestam subito quod pondere noctem.
«Num nostrum e speculis» dixit «temptando latenter
Lustrabas itiner? sed nunc donabitur error
Iam tibi poscenti, retices si visa, quousque

Decedam mundo.» Summique exempla magistri
Exsequitur, misso renovans qui lumine caecos
Praecipit auctorem reducis celare salutis.
Tum prece languorem pellit culpamque relaxat.
Inque dies meritis crescenti summa Tonantis

Gratia testis adest, pandunt miracula mentem.
Iamque prophetalis stellanti e culmine virtus
Candida praerutilo irradiat praecordia flatu.

IX. Quomodo nautis tempestate praeculis serenum mare ad certum diem praedixerit et orando cibos impetraverit.

Pictorum interea puppi defertur ad oras,
Sed reducem rigido tardant freta clausa Decembre.
Nubila cum tonitrus cum grandio polique micantes
Cumque fames frigusque marisque pericla furentis

Externo trepidos quaterent sub litore nautas,
Venerat alma dies, natus qua corpore signis
Enituit Christus caelorum gloria terris.
Ille, ut erat placidus, blando sic pectore fatur:
«Quid, rogo, tanta tenet nostras ignavia mentes,

Tam fera qui nullo scindamus vincula nisu?

Cernitis, aequoreo canescat ut aggere tellus,
Aer aquas manet, glacies mare, nox tegat aethram;
Corda fame tabent hominumque iuvamina desunt.
Ergo Deum restat precibus pulsare supinis,

Rubra suis quondam pelagi qui limina pandit,
Nube domum, nimbo panem, dat pocula saxo,
Noctis et horriferas flamma duce discutit umbras.
Tanta dies praesens cuius de munera dono
Promeruit, quaterna magi thesaura ferentes

Mortalem regemque Deumque tuentur et orant;
Quo lavat ipse suo Dominus baptisate mundum,
Clausa diu reserans credentibus aethera saeculis;
Dulcia qua fontis flagrant de gurgite vina
Munere deque rubent Domini per pocula lymphae.

Sic quoque nostra Deo remeant duce prospera credo,
Illum si rogans firmet fiducia pectus.»
Haec ubi dicta, freti socios sub litore sistens,
Suerat ubi vigiles supplex iam ducere noctes,
Ceum decisa videt piscis tria viscere frusta,

Et genibus Dominum positus veneratus adorat
Laudibus accumulans fidei venerabile donum
Et super ut vatis «Convivia solibus» inquit
«conditor aequavit, quibus actis, aequora placans
Navigero patrium nos calle reducet ad arva»

Tum laribus torrent epulas, gratesque gerendo
Exhibita triduo recreant dapae caelitus artus,
Quae nova mellito testatur dona sapore.
Iamque die quarto laeti cessantibus austris
Blanda salutiferum capiunt trans aequora portum.

X. Quomodo iter faciens aquila ministra viaticum et percepturum se esse praedixerit et perceperit.

Inde sacerdotis meritoque graduque potitus,
Tendebat populos vitae renovare fluentis.
Forte viae comiti, sed praescius ipse futuri,
«Fare, sodalis», ait «quo fercula sumere mens sit.»

«Haec et ego» dixit «dubio sub pectore mecum;
Prandia non tulimus vasis, domus hospita non est,
Ieiuni fessique itiner complere nequimus.»
Respondit senior: «Domino si fidere discas,
Providet ille dapes, vatem qui pascere corvos

Iussit; iam aspectas aquilam vaga flabra secantem?
Nos valet hac etiam Omnipotens satiare ministra.»
Dumque iter inceptum peragunt, venere sub amnem,
Et volucrem rubro, quae celsa sub axe volarat,

Marmoris in ripa residere tuentur, at altus

«Cernis» ait vates «nostram super aequora servam?
Curre, rogo, et Dominus misit quae munera defer.»
Attulit ast piscem, medium secat atque ministrae
Parte famem pellit, firmant sua pectora parte.
Utque viam superant, iussis limphisque salutis

Pandit iter populis caeli per regna vocandis.

XI. Quomodo praedicans populis fantasticum subito ignem diaboli et praeviderit venturum et venientem extinxerit.

Tempore non alio pandens caelestia terris,
Impia iam pulchre ludibria prodidit anguis.
Namque repente sacris inmiscet talia dictis:
«Panduntur quoties vobis mysteria regni,

Cor decet attentum sensusque adhibere benignos,
Ne vaga pestiferi ludat vos aura chelydri,
Qui sacra perversus conamina vertere nitens
Gaudet vel modica turbari nube fideles,
Ut nos alloquio Regis visuque superni

Abducat fallax vilis quasi servulus hostis.»
Hos inter monitus vacuo de fomite surgens
Vicinas rapit ignis edax sine viribus aedes,
Quaque faces volitant, ventus iuvat, it fragor astris.
Exilit elusum trepido fantasmate vulgus

Festinum ignivomis unda succurrere tectis.
Nescia sed fuis fallacia cedere limphis
Ipsa sui levitate perit patriasque sub umbras
Pompa redit vanusque vagis dolus abditur antris.
Confusi rediere domum, veniamque precantes

Exorant proni vatem, fragilesque superbi
Se gaudent agnosce dolos ac tela tyranni,
Spiritus extinxit sacri quae praescia virtus.

XII. Quomodo flammam domus cuiusdam ardentis oratione restinxerit.

Quin etiam veri flammis crepitantibus ignes
Arida deriperent tecti dum culmina quondam,
Incubuit precibus, ventosque laresque retorquens
Voce pericla fugat, iuvenum quae dextra nequibat.

Nec mirum vati fragilem cessisse caminum,
Igniferis Satanae qui spicula torta pharetris
Aetherio suerat umbone relidere Christi.

XIII. Qualiter daemonium ab uxore cuiusdam necdum adveniens eiecerit.

Vir venit ad procerem trepidisque precamina supplex
Vocibus ingeminat: «Leti sub limine coniunx
Cara iacet, iam artus sensu fugiente regescunt,
Vita tremens tantum sub pectore fervet anhelo.

Mitte, precor, Christi modo qui mysteria portet,
Spiritus ante fugax quam pallida membra relinquat.»
Dumque parat iam vatis, iter quem mittat in istud
(Tempore namque fuit Lindisfarnensis in illo
Praepositus cellae) secreto numine discit

Non leti commune genus, sed daemonis atri
Saevitiam miserae diris incumbere poenis.
Se magis exhibuit; subeunt iter, ecce repente
Solvitur in lacrimas ductor et pectore tristi
Sedulus horrescit, veniens ne vatis amatam

Dilectamque diu vesano corda furore
Pressam si cernat, priscae suspicio vitae
Surgat et antiquam laedat nota improba famam,
Namque ministeriis assistere sedula vatis
Consuerat bibulasque aures praepbere docenti.

Ille pio tetricas relevat solamine curas:
«Quid gemis et taciti liquefactus ab igne camini
Ablueris tristis iam pectoris indice limpha?
Anne putas, adeam carae cum tecta sodalis,
Illam posse capi nexu bachante chelydri?

Vinci qui crebris solitus conflictibus, et nunc
Victrici fidei gladio superabitur hostis
Femina quin potius venientibus obvia nobis
Istas excipiet sanae iam mentis habenas.»
Dicta fiunt; venere domum, fugit efferus anguis,

Occurrit mulier sospes dextraqueprehendens
Frena, rogat vatem descendere adireque tecta
Dignetur famulae, pandens nova dona salutis,
Eius ad adventum fugiens ut cesserit hydros.

XIV. Qualiter anachoresim meditatus apud Lindisfarnenses monachos vixerit.

Talia mirantum fragili ne laude supernae
Caelestisque exsors famae foret abdita mavult
Secreti lustrare, Deo qua teste valeret
Laudis ab humanae liber munier aura.

Cumque sui primo iussis antistitis actus
Fratribus exemplo virtutis pandere callem,
Fit monachis socius, quos Lindisfarnea glauci
Insula clara maris refluis circumluit undis.
Inque brevi quam plura nitens per signa coruscus

Erigit innumeros pulsus languoribus aegros,
Hostis et atra crucis rutilo fugat arma tropheo,
Quae facie quamvis absens sed pectore praesens
Conterit et foedo Christi domum ab hospite mundat.
Internam quid enim coner describere vitam,

Quam dulcis sermone gravisve sit actibus et quam
Accensam lacrimis acuarit ad aethera mentem,
Cum decus externum puri sit pectoris index?

XV. Qualem sibi in insula Farne pulsus daemonibus habitationem fecerit.

Tandem Farne petit senior cupitisque potitus
Sedibus indigenas patria fugat impiger atos.
Illa prius nam horrens larvalibus insula flabris
Arcebat humana minis consortia caecis.

Quam Domini mox servus adit, cruce territus atrox
Turbo fugit per inane vagi quasi portio fumi.
Ille serena tenens, pereunte tyrannide, regna
Terrestri aetheriam sacer aggere condidit urbem
Atque humiles celsis statuit sub moenibus aedes,

E quibus astriferum tantum aspectare cacumen
Posset et a celso secretus Rege tueri.
Haec et ut in cunctis divina patesceret almi
Virtus, missilibus firmavit moenia saxis
Vix quae bis terni cervice subire potentes,

Ille sed asportans muris imponere solus
Sufficeret summi dextra comitante Tonantis.

XVI. Qualiter precibus aquam de arida produxerit, qui etiam bibendo quondam aquas in vinum convertit.

Fontis inops fuerat locus hic, sed sanctus amoenam
Excutit insolita precibus dulcedine limpham.
Haec sacri media Cuthberti nata sub aula
Praebet adhuc cunctis suavem potantibus haustum.

Nec mirum haec Domini famulum potuisse mereri,
Qui quondam, saliente sitim dum pelleret unda,
In meracum latices valuit convertere nectar.

XVII. Qualiter a messe quam sua manu serverat verbo volucres abegerit.

Quique suis cupiens victum conquirere palmis
Incultum pertemptat humum proscindere ferro
Et sator edomitis anni spem credere glebis.
Dumque seges modico de semine surgeret ampla

Tempus adest messis; rapidae sed forte volucres
Flaventes praedare senis nituntur aristas.

Talia qui placidus saevis praedonibus inquit:
«Quid precor inlicito messem contingitis ausu,
Quae vestro sulcis non est inserta labore?»

Pauperies an vestra meam transcendit, ut istud
Incurvam merito falcem mittatis in aequor?
Quod si forte Deus iubet his instare rapinis,
Non veto; sin alias, vos finibus indite vestris.»
Dixerat, et cessit mox plumea turba nec ultra

Militis audebat Domini iam laedere iura,
Quin potius dulci pacis quasi foedere nexum
Unanimemque sui generis redamabat amicum
Nam teneras ceu pastor oves hanc ipse regebat.

XVIII. Quomodo corvi noxam quam viro Dei intulerant precibus et munere purgarint.

Rescindunt corvi nigro sub crimine pactum
Effringuntque domus ruptoque e culmine culmos
In propriae gaudent transferre cubilia prolis.
Hos vatis cessare monet spretisque suadelis

«hospitium fratrum quid» ait «laceratis? Abite
Huius et extorres patriae durate per aevum».
Dixerat et tristes abeunt, triduoque peracto
Alter adest vati pedibusque volutus et alas
Lugubre sparsus veniam reditumque precatur.

Patrata qui pace redit sociumque revisit.
Tandem ambo veniunt alacres adipemque suillam
Secum digna ferunt vati dona, unguine cuius
Calciamenta pius mollire valeret et exin
Innocuo condunt illic sua tecta paratu.

Quid fera praetumido cervice superbia ferves?
Cerne viam corvi et caecum depone furorem,
Qui precibus noxam fletuque et munere purgat.
Nec pudeat vitae volucrum de pectore formam
Sumere, cum moneat Sapientia: Respice calles,

Quos formica terat, sensumque addisce sagacem.

XIX. Qualiter eidem mare servierit.

Quid referam aequoreas iusto famularier undas
Obsequiumque illis elementa impendere qui se
Imperiis subdunt devota mente supernis?
Namque suis casulam structurus ibi usibus aptam,

Quam bases a ponti fulciret parte rogabat
Conveniensi operi fratres adducere lignum.
Qui obliti rediere, maris sed proximus aestus
Attulit et, mirum dictu, iam limine in ipso,

Quo fuerat corde illius fundamina tecti

Pandere, deposuit, hominumque obliviam pontus
Increpat et nautas sua concutit unda pudore.

XX. Quomodo multis ad se venientibus monita dans salutis fragiles exposuerit antiqui hostis insidias.

Fama citat multos vatis pia quaerere dicta
Et bibulas adhibere sonis caelestibus aures,
Quos varia cordis fessos a clade levaret.
Mitis at ille sacro renovans solamine maestos

Gaudia summa poli cunctis fluxosque caduci
Commemorat luxus saeculi, variasque malignum
Tendere decipulas, Domini qua nudus amore
Labatur misere sensus, sed tela fidei
Perrumpant vacuas nullo discrimine fraudes.

«Me quoties» inquit «celsa de rupe nefandi
Praecipitem mittunt! quoties ad pectora saxa
Acta rotant! nullo noceor sed hostis ab ictu,
Credite, nec laesit summas offensio plantas,
Nec modicus saltim tetigit praecordia terror.

Nec quasi summa meae stupeatis culmina vitae,
Blanditias quod ego, luxu fallente, superbas
Calce terens, Domino cupiam secretus adesse.
Artior est monachi quae semper subdita iussis
Vita sub imperio servit devota parenti

Excubiasque famemque preces manuumque laborem
Ad votum gaudent proni frenare regentis.
Me quorum multos vitae per culmina novi
Perque prophetalis radios praeire sophiae,
Boisilus e quibus est, Mailrosi gloria coetus,

Quem totam memini quondam mihi pandere vitam,
Quae me venturi restabat in ordine saeculi
Unius et solum superat sententia verbi,
Quam cuperem numquam faciat Deus arbiter orbis.»
Haec sacer aiebat, senior quia praescius ipsum

Pontificem altiloquo praedixerat ore futurum.

XXI. Prophetia eiusdem de vita Ecgfridi regis et episcopatu suo.

Dumque pium cuncti gauderent visere vatem
Eius et oratu cordis componere fluctus,
Ecce alios inter signis sublimibus acta
Regia virgo venit, regis quae sponsa perennis

Virgineos, paradisi, tui sub gaudia regni

Mater casta choros generat vatemque precatur,
Dignetur famulam monitis firmare supernis.
Annuit, et pelagi superato gurgite puppi
Progreditur, dictisque illam dum affatur amicis,

Femineis subito rogitat sic anxia curis:
«Iam claret meriti te prae fulgore nitentis
Praescia venturis intendere lumina saeculis.
Dic ergo, adiuro summi per regna Tonantis,
Ecgfridus imperium quod sit recturus in aevum.»

Vera cui dubio pandit sermone prophetes.
«Regna vocas longaeva virum, quae quamlibet annis
Centenis extenta, brevi claudentur in hora;
Et nihili unius luxus reputabitur anni,
Mors ubi languentes diffunditur atra per artus.»

Quae gemit et lacrimis praesagia tristia deflens
«Quem, rogo, linquet» ait, «regni qui sceptrum gubernet,
Cum fratre et nato careat?» Cui talia vatis:
«Cernis ut hoc pelagus late vaga regmina findant?
Forsan et haec inter Dominus sibi servat et huius

Qui regat imperii lectus moderator habenas,
Ecgfridus utque tibi fratris nectatur amore.»
Audet adhuc supplex virgo pulsare propheten:
«O variis hominum finduntur pectora curis!
Pars nacto gaudet mortalis culmine pompae,

Pars cupiens gazas luxu populante fugaces
Pauperiem nullo deponit fine perennem.
Tu licet oblatum mundi contemnis honorem
Vilibus et mavis secretus condier antris,
Pontificis summi quam vis potiundus honore,

Quo nil nostra gerit merito sacratius aetas.»
«Non ego», respondit, «dignum me tanta subire
Culmina iam fateor, Domini sed dextera nullis
Effugitur caeli terraeve marisve latebris;
Qui si tanta gradus iubeat me pondera ferre,

Credo brevi laxet, transacto et forte duorum
Curriculo annorum absolvar rursusque adamatis
Gaudens secretis reddar. Sed tu quoque nostrum,
Aelfleda, conloquium perpes reticere memento,
Absolvar donec vinculis et carcere carnis.»

Nec mora, veriloqui complentur in ordine dicta.
Ecclesiae iussis, precibus lacrimisque coactus
Vatis et ipse genas luctu perfusus amaro
Dulcibus extrahitur latebris populisque regendis
Praeficitur, modio lateat ne tecta lucerna,

Sed iubar alticomum Domini diffundat in aedem.
Ecclesiam gemino qui rexit episcopus anno
Et priscis properavit ovans se reddere lustris.
Utque satisfaceret vatis per singula dictis,
Sol magnum explevit solitis sub mensibus annum,

Pictorum infesto dum doncidit Ecgfridus ense
Et Nothus in regni frater successit honorem,
Scottorum qui tum versatus in incola terris
Caelestem intento spirabat corde sophiam,
Nam patriae fines et dulcia liquerat arva,

Sedulus ut Domini misteria disceret exul.
Huius nunc Tyrrio venerabile pignus in ostro
Iure datas patrio sceptri iam tractat habenas,
Utque novus Iosia fideque animoque magis quam
Annis maturus, nostrum regit inclitus orbem.

XXII. Quomodo in episcopatu monasticam non reliquerit vitam.

Ergo sacerdotis summi fastigia nactus,
Mente manu fulget Cuthbertus et ore coruscus
Commissosque greges precibus monitisque tuetur.
Pauperibus qui dives, inops sibi, blandus amaris,

In turbis monachus, neque enim vel tegmina sueta
Arida vel heremi mutari fercula curat.
Virtutum titulis auget miracula mentis,
Quae lyrico liceat cursim contingere plectro,
Ne potior lassis generet fastidia versus.

XXIII. Uxorem comitis per presbyterum suum aqua benedicta sanavit.

Doctor ubique pius caelestia dona ministrans,
Per comitis tulit arva gradus, quem languida coniunx
Tristabat perpessa luem loetoque propinquans.
Alma salutiferae cui vatis munera limphae

Presbytero famulante dedit tabemque removit,
Moxque illi obsequium praebebat femina sospes.

XXIV. Puellam crismate perunctam a dolore capitis laterisque curavit.

Tempore non alio laterali tacta dolore
Virgo premebatur capitisque gravidine fessa
Aegra diu gemuit; sacro quam crismate tinctam
Antistes rediviva novat per dona salutis.

XXV. Pane a viro Dei benedicto sanatur infirmus.

Vir pater ipse domus morbo depressus acerbo
Cogit amicorum suprema ad fata cohortes.
Conveniunt plures; cui forte ibi protulit unus,

Quem sibi quondam almi doctoris dextra roganti

Sacrarat dederatque pio pro munere, panem.
Intingunt limphis, potandum suscipit aeger
Moxque medellifero morbi cessere sub haustu
Laxatosque salus rediviva subintrat in artus.

XXVI. Oblatum in itinere iuvenem moriturum oratione revocavit ad vitam.

Iam commissa vigil dum lustrat ovilia pastor,
Ecce iteris medio iuvenis torpentia lecto
Membra ferunt, aegre suspiria saeva trahentis,
Utque iuвет miserum rogitant. Qui protinus omnes

Eicit et precibus languentes impiger artus
Erigit et comitem sociis mirantibus addit.

XXVII. Tempore mortalitatis morientem puerum matri sanum restituit.

Tempore quo pestis vastabat dira Britannos,
Dona sacer celsae dum spargit ubique salutis,
Ferre videt maestam nati moritura parentem
Funera seminecis; compassus et ipse dolenti

Bassia dat puero matremque affatur amaram:
«Linque metum lacrimasque, puer sanabitur iste,
Et tua tota domus mortis hac sorte carebit.»
Cuius dicta salus puerique domusque secuta est.

XXVIII. Quod omnia gesta illius enumerari non possint.

Dicere quid coner, quae nullo edicere versu
Sufficiam, quoties languorum tabe peresos
Invalidosque potens iam verbo erexerit artus,
Quotque focos febris sacra represserit unda,

Qualiter egestas fontano e gurgite limphas
Fecerit in laetum vini transire saporem
Spirituum quoties per devia fugerit horror
Cuthberti consueta minis se linquere fassus
Pectora et ignivomas baratri sub cogier umbras

Absentisque etiam poenis se plectier atris.
Virtutesque sacri numero quid prendere certem,
Tanta prophetalis quem gratia fulcit honoris,
Tam puroque poli qui pervolat aethera visu?

XXIX. Interitum Ecgfridi regis et militiae ipsius quem praedixerat futurum, in spiritu vidit absentem.

Pictorum interea premeret dum regna duello
Ecgfridus, atroces misero iam fine furores
Cedere mente vigil vatis prospexit, et ora

Perfusus lacrimis suspiria fundere crebra

Ingeminat nunc arva tremens nunc aethera cernens:

«Forsan» ait «noster confecto miles agone
Sortitur Domino decretum iudice finem».

Planius hunc rogitant eventum edicere pugnae;

Agnita qui dubia sic celat voce pericla:

«Cernite, filioli, novus ut stupor aera turbet.

Nam Domini secreta latent archana nec ullus

Sufficit Altithroni vestigia prendere Regis.»

Non multi fluxere dies, cum dira nefandam

Fama necem caneret plebis procerisque sub illa,

Confectam maerens qua vatis dixerat, hora,

Absentem cernens quam creverat ante futuram,

Rectoris cum virgo rogans perquireret aevum.

XXX. Quomodo vir Dei Hereberhto anachoritae obitum suum praedixerit comitatumque illius a Domino precibus obtinuerit.

Tunc venit Hereberhtus, erat qui nexus amore

Praecipuo vati, illiusque per avia celsam

Edoctus monitis vitam secretus agebat,

Se cupiens solitis sacri firmarier horsis.

Qui dum sidereis verbi devota vicissim

Contra rigant dapibus, Cuthbertus talia iungit:

«Hunc decet, hunc epulis et linguae ducere festis,

Frater amate, diem, semper quia pectore nexos

Nos genitor rerum facie coniunxit et ante

Visere nos tribuit loeti quam iure resolvi.

Idcircoque poli callis nunc ore petendus,

Toto nunc animo pulsanda est ianua vitae,

Dum licet aethereis succendere mutua flammis

Pectora, nam properans loeti me tempus adurget.»

Ille ubi percepit venerandi dicta prophetae,

Corruit, obsecrat, maeret, lacrimatur et inquit:

«Me, rogo, ne linquas, carique memento sodalis,

Aurea ne rutili penetres cum limina regni,

Carnis ego tenear solus sub carcere clausus;

Dignius alta poli famulo comitatus adibus

Regna libens. Ideo supplex deposce Tonantem,

Ut, parili terris premimur qui mortis in umbra,

Aeternae pariter lucis migremus ad oras.»

Incubuit precibus vatis, sociumque gementem

Exorat siccare genas, deponere fletus,

Se precis auditu Domino miserante potitum.

Quid morer? Unius ambo sub lance diei

Decedunt mundo Dominique feruntur ad aulam.
Longo sed torrens Hereberhtus membra camino

Ignea decoctum tandem super aethera flatum
Emisit; credo flammis ut mundior illis
Aequaret socium. Iuncto qui sidera passu
Scandentes, iuncta mercede fruuntur in aevum.

XXXI. Animam cuiusdam qui de arbore cadendo mortuus est ad caelum ferri conspexit.

Sederat ad mensas, epulis sed pastus Olympi
Vatis ab humanis subito secernitur escis,
Concutit ossa pavor, tremefactaque dextera cultrum
Linqvit et attonito vibratur corda timore.

Aelffleda perquirat, quae forte adsederat illi,
Forte recens veniat tanti quo causa tremoris.
«Venerat angelicus» respondit «ab aethere coetus,
Deque tuis secum praelecto milite castris
Aurea dulcisonis remeabat ad astra triumphis.»

Inquirat nomen. «Cras mystica» dixit «ad altar
Obtulero cum sacra, mihi nomenque modusque,
Quo petit astra, tuis pandetur in ordine dictis.»
Quae misso festina suos cursore per omnes
Iam tandem mane ediscit vati que sacrandis

Intento votis precibusque renarrat ad aras:
Frondiferi quendam nemoris dum scanderet alta,
Caederet ut pecori arboreo de pabula cono,
Deciduum membris animam posuisse solutis,
Illoque humanis ablatum in tempore rebus,

Quo sacer aetherias raptum cernebat ad auras.

XXXII. Post duos annos episcopatus vitam repetit solitariam.

Ecclesiam gemino qui postquam sedulus anno
Pontificis de iure regit verbique fluentis
Vivida prata rigat, tanti venerandus honoris
Linquere perstat onus heremique reclusus harena

Malebat Satanae tetricis pulsarier armis,
Quam imperiti vacuos vulgi captare favores,
Desidiam generat quia laus blandita clientum,
Perpetuis at lucta beat perfecta coronis,
Maxime praesagi admonitus cum spiritus orsis

Mortis adesse sibi gauderet tempus, et almam
Secretus cuperet mentem renovare, priusquam
Fluctivagis saeculi curis defessus obiret.

XXXIII. Quomodo languens in ipsa insula corpus suum poni praeceperit simul et de gloria

postuma commemorans illius.

Quem dilecta sacris reddit mox insula muris,
Tangitur ingenito sensim pia membra dolore.
Inque dies instans cum incresceret ossibus ardor,
Dulcibus egreditur castris sociamque catervam

Quae fesso gaudebat ovans servire parenti,
Blandiloquis studuit creber firmare suadelis
«Discite filioli, fragilis retinacula saeculi
Rumpere et aeternas animo iam condere gazas.
In dubio pendit contemptus honorque caducus

Stamine, quo discunt meritis pia pectora iustis
Haudquaquam volucris sub tempore quaerere laudem,
Qua nemo latebras clausi vel noscere cordis
Praevalet, inventis vel digna rependere gestis,
Puro sed visu portam speculantia regni,

Quod dabit aetheriae dignis Rex inclitus aulae,
Condere oliviferis malunt sua lumina vasis.
En me sidereas animo spirasse supino
Iam stupuistis opes, sed pectoris abdita soli
Claustra patent Domino, carnis quae pondere rupto

Incipient certis iam credo patescere signis.
Sed precor, insistens pulsat quia limina loetum,
Hos ut in his tumulo mandetis moenibus artus;
Spero, licet flabris gelidisve absumar in undis,
Obvius in puncto Christo veniente resurgam.»

XXXIV. Graviores se dicit in extremis superasse certamina.

Talia dum senior socias iteraret in aures,
Praecipit ad tempus remeant; qui caerulea puppi
Exsuperant fratrumque trahentes agmina secum;
Quinque dies postquam clausi ferventibus undis

Tardarant, tandem redeunt ac supplice fletu
Impetrant, cari secum genitoris ut artus
Condere iam liceat. Vatis quibus et superaddit:
«Qui cupit altithronum victor conscendere regnum,
Turpiter infecto devitet cedere bello,

Et magis extremi ne vi superatus agonis
Iam prope perceptis fraudetur ab hoste coronis,
Qui longo nitens vacuare labore fideles
Ultima iam maiore quatit sub tempora pulsu.
Denique me crebris primaevae a flore nefandus

Insidiis agitabat, et haec modo quinque dierum
Pugna dolos superat transacti temporis omnes.
Sed facile infandi Christo duce tela repressi,

Cum nec parva cibi potusve alimenta darentur
Tabenti, licet ista loco nec membra moverem.

Vos quoque celsa precor servetis iura perennes,
Caelestis patrum vobis quae regula cavit,
Ipse vel exiguis fueram quae promere dictis,
Dum sata, quae proceres summi seruere, rigarem.
Quamlibet et rabidis adsurgat turbo procellis,

Omnia ferte fide, regni vi quaeritur aula;
Fundatique petra gravibus ne cedite nimbis,
Torrentum furias, Aquilones temnite saevos;
Ultima iamque Patris maneat sententia cordi.
Expedit istius patriae vos linquere fines

Limite quam trepidos mentem deflectere ab illo,
Quem sacra divinis depinxit littera chartis.
Nec quia multorum cineres locus ille sepuldet,
Aurea flagranti peterent qui sidera cursu,
Vos favor aut vacuae temptet vaga gloria laudis;

Illi nam meritis gaudent super astra coronis.
Haud aliter nostris stadio nos currere plantis
Convenit, et propriis bravium comprehendere palmis.
Nec loca propter homo merito venerabilis extat,
Sed locus ob homines extat venerabilis almos.

Meque meae rogito nunc indite moenibus urbis,
Instat enim tempus, carnis quo debita solvam.

XXXV. Quomodo ministrum suum a profluvio ventris sanaverit aegrotus.

Talibus attoniti lacrimant rogitantque gementes,
Saucia secretis condant ne membra latebris,
Sed loeti et vitae confinia summa tenentem
Fraterno coram relevet solamine flammam,

Vel sacra suscipiat saltim subiecta ministrum,
Qui obsequio fragiles procuret sedulus artus.
His motus vertit dum lumina blanda per omnes,
Aspiciens fratrem, longa cui clade gravato
Tabida marcebant exhausto viscere membra,

«Hic, si vultis», ait, «subeat mea tecta mihi que
Labe sub hac fesso solamina praestet amoris.»
Qui vatem comitatus adit mox limina sacra,
Occurrens inopina salus complectitur aegros
Depulso languore sinus; dignumque salutis

Cedere non ausos penetrare sub aedita morbos
Nec mora, sospes abit, qui intraverat aeger, et illic
Presbyterum inmittit, digne Cuthbertus, ut illo
Sidera teste petat, quo vitam teste regebat.

XXXVI. Percepto viatico inter verba orationis spiritum reddidit.

Iamque soporata torpebant omnia nocte,
Excubiis vigiles premeret dum Farne tenebras,
Quaque preces resonant modulis, fremit insula psalmis.
Vatis et ipse suae praegustans gaudia palmae

Aethereis expendit ovans sub laudibus umbras.
Ast ubi flammicomos ardescens lucifer ortus
Attulit, ecce, sacer residens antistes ad altar
Pocula degustat vitae Christique supinum
Sanguine munit iter, vultusque ad sidera et almas

Sustollit gaudens palmas, animamque supernis
Laudibus intentam laetantibus indidit astris.

XXXVII. Quomodo iuxta prophetiam psalmi, quem eo moriente cantaverant, Lindisfarnenses sint inpugnati, sed Domino iuvante protecti.

Presbyter egrediens vatis pia funera maestis
Depromit sociis, tum forte canentibus hymnum
Hunc querula sub laude: «Deus nos, alme, repellens
Destruis iratus, salvasque misertus ab hoste

Arva moves turbasque potens, et territa sanas.
Propinasque tuis praetristia musta, sed hostis
Te duce bella ruunt, tu noxia conprimis arma,
Libera ut electi potiantur luce per aevum.»
Indice tum flamma Lindisfarnensibus illam

Qua vigil e speculis pernox servaverat horam
Aethereas pandunt vatem penetrasse sub auras.
Qui iam nocturnae tum forte sub ordine laudis
Ipsi etiam mirum eiusdem modulamine psalmi
Verbera maesta sequi Domini pia dona caneant.

Nec suspecta diu tardant praesagia; nam mox
Vatis honorifico mandantur ut alma sepulchro
Altaris dextro sub condita marmore membra,
Insistens Aquilo niveis confisus in armis
Hinc atque hinc adeo Lindisfarnea perosis

Tecta quatit flabris, ut nobilis illa parentum
Progenies fesso titubaret stamine rerum,
Cedere iamque loco quam extrema subire pericli
Eligeret. nec iam longum manet ira, sed almam
Eadberhtus renovat sedato turbine pacem,

Dispensosque sacrum revocat sub ovile bidentes.
Praescius et lyrico resonabat ut ordine psalmus,
Pontificale decus plebisque instaurat honorem.

XXXVIII. Quomodo corpus ipsius post undecim sit annos sine corruptione repertum.

Conspicuique sacer solio Patris inditus heres
Undecimi postquam cursum transcenderat anni,
Conplacuit cineres tumuli de sede beati
Elatos coram gremio levis inderet arcae.

Sed, canit ut psalmus, quia mors pretiosa piorum
Ante Deum renitet, calicem qui haurire salutis
Non trepidant celsi tutati nomine Regis,
Rursus et ut summo resonat lyra mistica cantu:
Nec sanctum dabis, Alte, tuum corrupta videre,

Aurea lucifluae pandis cui limina vitae,
Humanis divina nitent miracula membris,
Et Domini celso fulget quae iure potestas,
Participi fidis donatur munere servis.
Intemerata sacro promuntur membra sepulcro

Nescia quam noxae, tam dirae innumia labis.
Nec durum ac rigidum saeva ceu morte gravatum,
Sed veluti placidum capiunt dum pectora somnum,
Flexile iam tota corpus conpage videtur.
Nec minor eximiae renitebat gratia vestis

Incorrupta solo, sanctos quae texerat artus.
Hanc findi placuit; medium pia membra receptant,
Servatur medium signi memorabilis index.

XXXIX. Quomodo corpus Eadberhti episcopi in tumulo viri Dei ponentes, sarcofagum illius desuper posuerint.

Eadberhtus postquam rerum miracula dignis
Laudibus extulerat, versu memorabar ut olim
Illius egregios referens antistitis actus,
Febribus excoquitur, placidumque ad sidera flatum

Emittens, patriam conscendit corpore sedem.
Desuper at celsae splendor componitur arcae,
Immortale decus cohibens quae martyris almi
Praefulget mirum caelestibus inclita signis.
Morborum fugiunt labes, furor impius atri

Daemonis absistit, vivensque solebat ut ante
Signorum monstrare iubar, modo sic quoque passim
Spargitur et functos virtus miranda per artus.

XL. Puer daemonicus humo cui lavacrum corporis eius infusum est, in aqua misso sanatur.

Vir quidam nati, misero quem caeca furore
Daemonis ira terens saevas effundere voces
Conpulit et proprios consumere morsibus artus,

Membra per almorum rogitans sacra busta ferebat.

Reddere nec petitam sancti voluere salutem,
Cuthberti potior virtus ut celsa micaret.
Tum pueri quidam fletus vagitumque perhorrens
Ad Patris auxilium fidus concurrit amati.
Noverat alma, sacri functos quae laverat artus

Patroni quondam, terris ubi reddita limpha est.
Inde rapit grandem modico de rupe salutem.
Inmiscet latici, dictis sacraverat almīs.
Dat potum puero, stridor mox cedit amarus.
Nec mora, plena salus redit. Ipse superna verenter

Munera conlaudat, laetoque per omnia passu
Cuthberti conctis donum venerabile pandit.

XLI. Aegrotus ad tumulum eius orando curatur.

Alter morbigeni consumptus ab igne camini
Vix famulis manibus sanctam deducitur alti
Martyris ad tumbam; genu ponens obsecrat, illis
Eripiat vinclis tanti vox alma patroni.

Surgit et aetherei firmatus munere doni
Libera sospitibus ponit vestigia plantis,
Perque dies priscae recipit iam dona salutis.

XLII. Oculos quidam languentes oratio illius adtactos sanavit.

Tegmina quin etiam consortia corporis almi
Munere participi medica virtute redundant.
Lumina nam cuidam dolor et caligo pererrans
Dum premeret, sancti accipiens oraria vatis

His orbes tangit geminos, reducemque saluti
Mox aperit callem venerandae gratia vestis.

XLIII. Paralyticus calciamentis eius sanatur.

Ast alius, resoluta gravi cui pondere membra
Officiis iacuere suis deserta, cuique
Inrita longaevos auxit medicina dolores,
Calciamenta, sacras tandem quae martyris almi

Vestierant plantas, plantis circumdedit aegris.
Mox primas suavis tenebras mitescere somnus,
Servus enim celsae induerat sacra dona medelae,
Fecit et interno firmatis robore nervis
Palpitat alterno laeta inter somnia gressu,

Aequore deserti ludant ceu litore pisces.
Evigilans baculo redivivos erigit artus

Ac matutinas stando persolvere laudes
Incipit et prisco solidatus membra vigore
Divinam conlaudat opem iustasque Tonanti

Offert sidereo sanus pro munere grates.

XLIV. Quod tegmine parietis eius infirmi curentur.

Nec sanctum aetherio vacuatur munere tectum,
Quo sacer astra petens corpus exsanguie reliquit,
Nunc quoque sed solitam partitur ubique medelam.
Altaque mirentur, proles Davitica, templi

Tecta tui gemmis quoniam stellantibus aethram
Aequiparent fulvisque micent redimita figuris.
Plus sed ego vatis humili sub domate mirer
Pelliculam, sanctus fragilem qua texerat anglum,
Ne pluvia aut Boreae penetrabile frigus adurens

Inrueret passim precibusque ardentia castis
Corda fatigaret; nec me sententia fallit.
Namque opus hoc, Salomon fulvo quod fecerat auro,
Chaldea petrarum obtexit, heu, flamma ruinis.
At sacra Cuthberti appendit quae dextera vela,

Munere Felgeldi patulum divisa per orbem
Latus ingenito fundunt medicamina doni
Clarescitque chalyps lybico pretiosior auro
Pellis et Eois praecellit fulgida gemmis.
Tertius hic proceris servat nunc castra, beatum

Alta secuturus heres ad regna Parentem.

XLV. Quantum Aethelwaldus successor viri Dei virtutes suas celare studuerit.

Hos nam inter medius sociis non segnior almis,
Ethelwalde, sacras rexisti providus arces.
Quem raro proprias aiunt voluisse cuiquam
Pandere virtutes, torvive cruenta chelydri

Tela quibus victor confregerit obvius armis.
Unde manet longum memorabilis illa beatis
Incaute prolapsa semel sententia labris.
Forte sacer fidam monitis caelestibus aurem
Dum rigat, accipit has socio de pectore voces:

«Quae, rogo, causa, tuo toties quod ab ore fluentem
Perrumpant varientque silentia crebra loquelam
Et mediis statuatur metas oblivio dictis?»
Cui responsa pius paucis ita reddidit heros:
«Hoc te, dulcis amor, fixo memorique perennem

Corde tenere decet, studeat nisi quisque bidentum

Funditus alloquiis avertere sedulus aures,
Non queat aethereas inter dare verba catervas
Pandere nec laetis caeli concentibus aures.»
Dixerat et trepido percussus corda tremore

Singultu afficitur fervens ac pectora pugnīs
Casta ferit, tandemque gemens erumpit in istam
Perfusus lacrimis post maesta silentia vocem:
«Obsecro te supplex summi per sceptrā Tonantis,
Haec cunctis ut dicta tegas, moribunda quousque

Membra solo reddam gradiarque in calle parentum.»
Sic sua summa sacer conclavibus abdere quamvis
Mallet, ab aethereo panduntur munera teste.
At pia Cuthbertus memorans saepe acta priorum,
Aetherea sub laude sui quoque Christus agonis

Ut fuerit socius, suerat subnectere paucis.
Sicque duos vario iam munere spiritus idem
Lustravit per dona viros atque aetheris alti
Tramite diviso regnum provexit ad unum.

XLVI. Qualiter anchorita Felgeldus ibidem sit a vultus tumore mundatus.

Ergo age, Felgeldus, largitor muneris almi,
Prima salutiferi ipse capit documenta vigoris.
Cui pridem facies infirmi tacta tumore est,
Squatens at rigido dum solus in abditur antro,

Latior ingenito surgit de fomite flamma,
Atque genas maculis livor respergit adurens.
Qui nova pro veteri dum culmina pangeret aede,
Illud ovans fesso direptum a pariete velum
Partiri docuit fide spes certa salutis,

Primaque dum limphis corrigia tinguatur almis,
Pervia cornigero pateat quo semita ferro
Exiliens lasciva sacro de gurgite gutta
Lumina respersit sancti vultumque rubentem.
Ille citus dextra limphas abstergere curans

Miratur pestem stupefactus abisse foresque
Pandere iam reduci sana sub fronte medelae.
Et ne forte putet mendum me dicere quisquam,
Teste Deo dicam, quia presbyter ista fidelis
Pandeat, vatis fidam cui fatus in aurem

«En», inquit, «nosti, faciem quia presserat olim
Labes acerba meam, sed iam modo gratia Christi
Cuthberti meritis placavit tristia flagra.
Mitte manum et tangens me dicere vera probato.»
Clausus namque oculi non quibat acumine cerni -

Fecerat et priscam, morbo fugiente, salutem
Adfore timporibus persensit ab aethere sanctis.

Oratio Bedae beati presbyteri.

Haec tibi, cunctorum largitor, Christe, bonorum,
Dona tui obtulimus summo de munere doni
Magnaque praemodice libantes gaudia dictis
Sanctorum attigimus certamina celsa tuorum,

Sperantes, illis exoratoribus ut tu,
Sidereo dignos qui iustus in axe coronas,
Indignis mitis laxes vel debita nobis.
Ultima sufficiunt illius in aedibus aulae
Praemia, qua cunctos tua visio, Christe, beabit,

Vita manens castis, lumenque salusque per aevum.